

Jens Otto Krag's tale ved Folketingets åbning

Taler

Jens Otto Krag
Statsminister

Dato

5. oktober 1965

Sted

Christiansborg

Hr. formand! Høje ting!

I henhold til grundlovens § 38 skal jeg på dette første møde i folketingsåret give en redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger.

Året 1965 vil føje sig ind i den række af år, hvor dansk økonomi har været præget af vækst i produktion, eksport og byggeri, af høj beskæftigelse og forbedret levestandard. I syvåret 1958-65 er produktion og levestandard pr. indbygger i reelle goder steget med ca. 40 pct. Ingen tidligere periode i vort lands moderne historie kan vise en stærkere fremgang og vækst.

Landets samlede produktion vil i reelle værdier være steget med ca. 5 pct. fra 1964 til 1965. I årets første 7 måneder var eksportværdien ca. 11 pct. større end i fjor. Industrieksporten viser den største stigning med 17 pct. Eksporten af animalske landbrugsprodukter har været næsten uændret, medens konserveeksporten er steget med 16 pct. og eksporten af fisk med 14 pct. Beskæftigelsen har forbedret sin rekord fra 1964, hvor ledigheden var 2,4 pct. for hele året. I 1965 vil den formentlig blive imellem 1_ og 2 pct. Boligbyggeriet viste ved udgangen af juni over 50.000 lejligheder under opførelse mod ca. 43.000 på samme tidspunkt i fjor. Den høje beskæftigelse og den kraftige økonomiske og erhvervsmæssige ekspansion har medført virkninger i form at et

betydeligt underskud på betalingsbalancen, stigende priser og høj rente.

Det er regeringens mål, at disse virkninger skal fjernes, så den gunstige samfundsudvikling kan videreføres. En af betingelserne herfor vil på længere sigt være, at tendenser til overefterspørgsel som følge af stærk stigning i investeringer og forbrug bliver modvirket, så en vis afdæmpning i det samlede økonomiske pres finder sted. Der er i løbet af 1965 truffet foranstaltninger hertil dels ved gennemførelse af afgifter, dels ved kreditpolitiske midler. Disse foranstaltninger har medført en begyndende – men endnu ikke tilstrækkelig – afspænding i den økonomiske situation.

Regeringen vil opfordre alle ansvarlige kræfter såvel i som uden for det høje ting til et bredt, målbevidst samarbejde om opgavernes løsning. Samarbejdsviljen må udtrykke sig i handling, og jo før fælles beslutninger, der må følge af de forestående forhandlinger, kan bringes i stand, des bedre vil mulighederne være for, at de foranstaltninger og reformer, man opnår enighed om, kan gennemføres både på det rigtige tidspunkt og i sammenhæng med en langsigtet politik.

Samtidig med denne økonomiske udvikling foregår der dybtgående ændringer i strukturen i vort samfund og i vore erhverv.

Industrien står midt i en dynamisk udvikling. Snart vil de sidste rester af den almindelige importregulering være ophævet, og man må med tilfredshed konstatere, at væksten er fortsat under de frie vilkår, ligesom også konkurrenceevnen synes at være til stede. Dansk industri vil også fremover undergå store forandringer under de skiftende markedsmæssige og de nye tekniske vilkår.

Landbrugets eksportvilkår er ikke tilfresstillende [SIC]. I den internationale samhandel lægger man vedvarende hindringer i vejen for den frie udveksling af fødevarer, hvilket virker mest generende for lande, der har den mest konkurrencedygtige landbrugsproduktion. For flæskets vedkommende har disse vanskeligheder i årets løb ført til en stor lagersamling, som nu er under afvikling. Fremgangen i landbrugets eksportindtægter, der voksede i 1963 og 1964, har ikke kunnet fortsætte, men det er dog lykkedes at undgå et fald. Samtidig har landbrugets økonomi været understøttet af en god høst i 1964. Der foreligger på indenværende tidspunkt ingen endelige tal for regnskabsresultaterne i 1964-65, men det må forventes, at de vil vise nogen nedgang.

Også for landbrugserhvervet presser strukturændringer på, og ændringer i den gældende landbolovgivning er påkrævede. Det er regeringens håb, at landbokommissionen i løbet af kort tid vil afgive betænkning, således at de fornødne lovforslag kan fremsættes inden jul.

Der er almindelig enighed om, at også den offentlige forvaltning må underkastes reformer. I det moderne samfund stilles krav om effektiv langtidsplanlægning af statens og kommunernes virksomhed. En fast, langsigtet budgetpolitik og investeringsplanlægning med en omhyggelig prioritering af opgaverne skal bidrage hertil. Det netop nedsatte administrationsråd skal lede og samordne rationaliseringen af administrationen.

En mere omfattende overdragelse af afgørelser til lokale myndigheder og et større kommunalt selvstyre nødvendiggør en ændring af den kommunale struktur og en forandring af de gældende finansieringsregler, herunder af udgiftsdelingen mellem stat og kommuner. Disse spørgsmål er blevet behandlet i kommissioner og udvalg, og regeringen ønsker snarest at kunne fremsætte lovforslag.

Egnsudviklingsarbejdet, der har skabt muligheder for at udflytte virksomheder fra hovedstadsområdet, og arbejdet med spørgsmålet om udflytning af statsvirksomheder fra hovedstadsområdet til det øvrige land vil blive fortsat.

Danmarks Nationalbank traf i februar og marts aftaler med bankerne og sparekasserne om, at der foretages en binding af en del af den forventede stigning i pengeinstitutternes indlånsmidler. Den for den fortsatte økonomiske vækst nødvendige kreditudvidelse kan fortsætte, men skal af hensyn til den økonomiske balance holdes inden for visse rammer. Formålet hermed er at stabilisere den økonomiske udvikling og det høje beskæftigelsesniveau, vi i en årrække har nydt godt af.

Det samme sigte præger de aftaler, Nationalbanken indgik med de obligationsudstedende institutter, efter at der i et folketingsudvalg var opnået enighed om at henvise spørgsmålet om en midlertidig begrænsning af obligationsudstedelsen til forhandling mellem de to parter.

Det er regeringens opfattelse, at de trufne foranstaltninger – som er sket i forståelse og samarbejde med regeringen – vil bidrage til den økonomiske stabilisering.

Bestræbelserne for at skaffe dækning for statens stigende udgifter og tilvejebringe et tilstrækkeligt kasseoverskud indtog en central plads i forårets og sommerens politiske debat og vil også præge arbejdet i dette folketingsår.

Det finanslovforslag, der fremsættes i november, vil være udtryk for en særdeles stramt tilbageholdende linje i udgiftspolitikken. Udgiftsstigninger vil dog være

uundgåelige,

for så vidt angår en lang række lovbundne udgifter – især til folkepension, invalidepension,

svgehustilskud og lærerlønstilskud – ligesom udbygningen af uddannelsesvæsenet og af den sociale forsorg vil kræve udvidede bevillingsrammer. En forøget offentlig indsats på disse

områder er et led i og en forudsætning for velstandsstigningen. Skal en fortsat økonomisk fremgang sikres, må der her gøres en yderligere indsats. Hertil kommer den almindelige stigning forårsaget af højere lønninger og priser i konsekvens af allerede trufne aftaler eller konstaterede prisstigninger.

Som almindelig regel er der givet pålæg om, at personalemæssige udvidelser ikke må finde sted i statens institutioner, og at reduktioner skal søges gennemført, hvor det er muligt.

Regeringen vil i nær fremtid forelægge foreløbige skøn over stigningen i statens udgifter i finansåret 1967-68. Selv med de væsentlige usikkerhedsmomenter, der knytter sig hertil, vil disse skøn være af stor betydning for de videre drøftelser vedrørende skattereformplanerne. Disse drøftelser vil omfatte en nøje gennemgang af statsudgifterne inden for de forskellige områder.

Hvis finanspolitikken skal tilrettelægges på tilfredsstillende måde, er det imidlertid nødvendigt at se længere ud i fremtiden, og bestræbelserne for at

tilvejebringe forudsætningerne herfor vil blive fortsat. Et nyt 3 års budget for de offentlige bygge- og anlægsudgifter er under udarbejdelse. Arbejdet med et 3 års budget for statens samlede udgifter er påbegyndt, og resultatet af dette arbejde, der stiller store krav til de enkelte styrelser, vil kunne fremlægges til næste år. At en sådan planlægning af statens udgifter og indtægter over en årrække [SIC] kommer til at indgå som et fast led i tilrettelæggelsen af den økonomiske politik, anser regeringen for særdeles betydningsfuldt.

Opgaven består i dels at tilvejebringe dækning for de stigende udgifter, dels at nå frem til en omlægning af indtægterne. Interessen for nu at få gennemført mere omfattende skattereformer er kommet til udtryk i de forslag, de forskellige partier har offentliggjort inden for den sidste måneds tid. Der er i disse forslag indeholdt en række tanker, som må tages i betragtning ved de videre overvejelser og forhandlinger om en reform af vor skattelovgivning.

Forslaget om merværdiafgiften vil straks blive genfremsat, og udvalgsarbejdet herom vil blive fremmet mest muligt. Det er regeringens opfattelse, at de tekniske muligheder er til stede for en hurtig gennemførelse af merværdiafgiften som led i en omfattende skattereform.

Det var en forudsætning ved vedtagelsen af finansloven for 1965-66, at der fra 1. januar 1966 ville blive tilvejebragt dækning for forøgelsen i statsudgifterne i dette finansår. Da forslaget om merværdiafgiften ikke gennemføres til det forudsatte tidspunkt, og da det synes tvivlsomt at regne med en gennemførelse med virkning fra 1. april 1966, må regeringen anse det for nødvendigt, at der for overgangstiden tilvejebringes andre indtægter. Regeringen vil fremsætte forslag herom.

Lovforslaget om kildeskat vil straks blive genfremsat i uændret skikkelse. Det er regeringens opfattelse, at en gennemførelse af kildeskatten vil imødekomme et

udbredt ønske i befolkningen. Kildeskatten giver desuden gode muligheder for en samtidig løsning af problemet vedrørende sambeskatningen, således at hustruens indkomst fremtidig beskattes for sig.

Spørgsmålet om en eventuel forhøjelse af hustrufradraget må tages op i forbindelse med en drøftelse af en skattereform.

Lovforslaget om særlig indkomstskat på fortjeneste ved salg af aktier vil blive genfremsat, således at fortjenesten fremtidig beskattes fuldt ud som særlig indkomst.

Der vil blive fremsat en række lovforslag for at afbøde urimelige skattemæssige virkninger af den 13. almindelige vurdering. Regeringen har allerede i foråret udtalt, at der straks i det nye folketingsår ville blive fremsat sådanne forslag. I sammenhæng hermed må nævnes fortsættelsen af den tidligere påbegyndte omlægning af ejendomsbeskatningen samt problemerne for ejerne af jordrenteejendomme, hvor en af regeringen iværksat undersøgelse vil blive fremskyndet mest muligt med henblik på fremsættelse af lovforslag.

Al grundskyld til staten vil blive foreslået ophævet fra 1. april 1966, fra hvilket tidspunkt grundstigningsskylden ligeledes bortfalder i henhold til den i sidste folketingsår vedtagne lovgivning herom. Endvidere vil der blive stillet forslag om en begyndende afvikling af ejendomsskylden til staten med 1/7 svarende til reduktionen i den kommunale ejendomsskyld.

Herefter vil al grundbeskatning overgå til kommunerne. Der vil blive fremsat forslag om en ændring af reglerne for købstadkommunernes og amtskommunernes grundskyldsudskrivning og af reglerne for den

sognekommunale grundskyld.

Der vil blive stillet forslag om en forhøjelse af det skattefrie bundbeløb ved formuebeskatningen. I forbindelse hermed vil formuegrænsen for skattelempelse for personer, der opgiver erhverv på grund af alder, blive forhøjet.

Bestemmelsen om den beregnede lejeværdi af bolig i enfamilieshuse vil blive foreslået indsat i ligningsloven. Den foreslås fastsat således, at resultatet heraf og af standardfradraget for bl.a. vedligeholdelsesudgifter bliver, at der ikke fremkommer urimelige skattemæssige virkninger af den 13. almindelige vurdering. Der må herved tages hensyn til de lejestigninger, der er sket i udlejningsejendomme.

Det er regeringens opfattelse, at der må tilvejebringes et rimeligere forhold mellem lejerens og ejerens skattemæssige stilling. Dette spørgsmål må indgå i de videre drøftelser om en skattereform.

At opnå mærkbare reduktioner i den direkte beskatning er et hovedmål ved gennemførelsen af merværdiafgiften. Den herved opnåede forskydning af den samlede beskatnings tyngdepunkt over på forbruget indebærer på den ene side skattelempelser for opsparing og på den anden side en mere ligelig beskatning af lønmodtagere og selvstændige. Det forslag til lettelser i de direkte skatter, der af regeringen er forelagt i forbindelse med forslaget til en merværdiafgift, sigter på at opretholde den sociale balance. Derfor vil lettelserne efter regeringens skattereformforslag i særlig grad komme de mindre indkomster og mellemindtægterne til gode.

Regeringen ønsker tillige at understrege betydningen af, at der ved overgangen til merværdiafgift skabes basis for at aflaste kredit- og pengepolitikken gennem tilrettelæggelsen af en stabiliserende finanspolitik.

De socialpolitiske fremskridt må fortsætte. Målsætningen må være forebyggelse og revalidering, tryghed og trivsel for alle borgere. De sociale ydelser må stå i rimeligt forhold til befolkningens almindelige levestandard, og der må tages særligt hensyn til de handicappede, ligesom der vil blive stillet forslag om, at folke-, invalide- og enkepensionister får forhøjelser under hensyntagen til de lavtlønnedes lønforhøjelser.

Rationaliseringen og udbygningen af de sociale foranstaltninger vil blive videreført. I overensstemmelse med det familiepolitiske udvalgs betænkning vil det blive foreslået at samle og udbygge bestemmelserne om ydelser til personer, der har børn at forsørge.

Som led i bestræbelserne for at støtte de handicappede, så de kan få en tilværelse så nær det normale som muligt, vil revaliderings- og særforsorgsarbejdet blive effektiviseret og videreudviklet.

Udvalget om tillægspension som en overbygning på folkepensionen omfattende hele befolkningen er det pålagt at fremskynde arbejdet. Regeringen lægger vægt på, at der skabes en tillægspensionsordning, der i lighed med den svenske ordning sikrer den ældre del af befolkningen en alderspension, hvis satser står i et rimeligt forhold til den enkelte borgers indtjening i de aktive år og dermed formindsker indkomstnedgangen ved overgang fra aktiv beskæftigelse. Tillægspensionen skal omfatte enkepension, og den skal være værdisikret.

Socialreformkommissionen, der blev nedsat sidste år, er i god gang med sit arbejde, hvis resultater regeringen imødeser med stor interesse.

Reformarbejdet inden for åndssvageforsorgen vil blive fortsat, og det vil bl.a. blive foreslået, at forsorgscentret på Fyn udbygges.

Arbejdet med at skaffe flere børnehaver og andre daginstitutioner for børn må videreføres. Der er behov for at modernisere en række børne- og ungdomshjem og for at skaffe flere pladser på hjem for børn og unge, som kræver særlig støtte og behandling, ligesom der må lægges vægt på uddannelse af medarbejdere til det sociale forsorgsarbejde.

Omsorgsarbejdet for ældre og invalider må styrkes bl.a. ved opførelse af flere plejehjem.

På arbejdsmarkedet har beskæftigelsen som nævnt i det sidste år ligget højere end noget tidligere år. Arbejdsløshedsprocenten var i perioden 1. september 1964 til udgangen af august 1965 1,7, det laveste tal, der har været registreret for nogen 12 måneders periode.

I sommerperioden fra juni til august 1965 har ledigheden været omkring _ pct.

Regeringen har omdannet arbejdsmarkedsrådet og givet det til opgave at gennemgå de arbejdsmarkedsproblemer, som er karakteristiske for perioder med høj beskæftigelse. Rådet har bl.a. taget initiativ til at skaffe nyt materiale til belysning af hele arbejdskraftsituationen. Der skal tilvejebringes et forbedret

grundlag for indkomststatistikken, så ikke blot lønmodtagernes, men også andre gruppers indtægter kan behandles i statistikken.

Regeringen lægger afgørende vægt på at forstærke udbygningen af de uddannelser, som tilpasser arbejdsstyrkens kvalifikationer efter den tekniske udviklings krav og efter erhvervenes behov. Det gælder såvel skoler og kursus for ikke-faglærte arbejdere som efteruddannelsen af de faglærte.

Arbejderbeskyttelseslovene af 1954 har gennem nogen tid været genstand for en kritisk gennemgang i arbejdsrådet med henblik på at få fornyet denne lovgivnings bestemmelser bl.a. vedrørende sikkerheden og sundheden på, arbejdspladserne.

Det af regeringen nedsatte udvalg om arbejdsløshedsforsikringen fortsætter sin gennemgang af en række principielle spørgsmål, hvis snarlige løsning regeringen lægger vægt på.

Godt klima på arbejdspladserne må tillægges den allerstørste betydning. Dette gælder for stat og kommuner såvel som for det private arbejdsmarked. Regeringen følger disse spørgsmål med stor opmærksomhed og er rede til at bidrage til deres klarlæggelse.

Uddannelsesområdet er præget af stærk tilgang og af reformer og nydannelser. En udbygning af uddannelsen vil blive fortsat og vil kræve en nøje planlægning og prioritering af opgaverne.

De højere uddannelser kræver større kapacitet. Odense universitet vil begynde sin undervisning i sommeren 1966 i midlertidige bygninger. Samtidig er det afgørende nødvendigt at fremme udbygningen af de bestående universiteter og af de højere læreanstalter. Planerne om flere universiteter og deres placering overvejes i planlægningsrådet for de højere uddannelser.

Udbygningen af landbohøjskolen på Frederiksberg skrider planmæssigt frem. Planerne om opførelse af en ny landbohøjskole ved Odense indgår i den nu planlagte idékonkurrence om et nyt universitet ved Odense, og mulighederne for fremskaffelse af egnede lokaler til midlertidig undervisning undersøges.

Forskningens fællesudvalg går nu i gang med at analysere forskningens vilkår bl.a. for at skabe klarere baggrund for den fremtidige støtte til forskningen.

Forsøgsvirksomheden på Risø vil blive fortsat i forstærket grad i samarbejde med elværkerne, den interesserede industri og atomenergikommissionen og under iagttagelse af de muligheder, der måtte frembyde sig for internationalt og nordisk samarbejde.

Arbejdet for rationalisering af skolebyggeriet vil blive fortsat. Der ligger betydelige muligheder for bedre anvendelse af såvel investeringer som lærerkræfter ved en god planlægning og ved et snævrere mellemkommunalt samarbejde.

Forslaget til en ny lov om uddannelse af lærere til folkeskolen vil blive genfremsat med enkelte ændringer. Samtidig vil der blive fremsat forslag om en ny form for adgangskursus til seminarierne. Det vil blive foreslået, at kommuner, der måtte ønske det, får mulighed for at oprette børnehaveklasser.

Der gennemføres i disse år stadig forbedringer af erhvervsuddannelserne. Inden for handels- og kontorfaget er således en helt ny lærlingeuddannelse blevet indført i år. Som led i arbejdet for at forbedre ingeniøruddannelsen på teknika og samtidig give flere adgang til den er de første værkstedsskoler nu etableret.

En reform af ungdommens uddannelsesfond er under forberedelse i et udvalg.

Der er et stærkt stigende behov for kollegieværelser. Der vil blive fremsat forslag

I en ny kollegielov dels for at øge antallet af kollegiepladser, dels med henblik på et mere rationelt grundlag for kollegiebyggeriet.

Forslag til en ny naturfredningslov er under forberedelse i naturfredningskommissionen. Særlige udvalg forbereder nye lovforslag vedrørende et teaterakademi og vedrørende kulturcentre. Kulturcentre vil formentlig kunne igangsættes ved en udvidelse af funktionerne i bestående kulturinstitutioner som biblioteker, skoler, museer o. s. v. Lovforslag herom forventes fremsat i slutningen af folketingsåret.

Der kan forventes fremsat forslag om nye lovregler angående dækning af udgifterne ved opførelse af kirker.

Boligbyggeriet har sat ny rekord. I 1964 blev der fuldført omtrent 40.000 nye

lejligheder, og i 1965 vil tallet antagelig vise yderligere fremgang. Regeringen har gennemført nye lempelser i byggerereguleringen, og parcelhusbyggeriet vil blive frigivet fra nytår.

På grundlag af det boligpolitiske forlig i foråret nedsatte folketinget et udvalg, som skulle behandle problemer vedrørende den kommende boligpolitik, herunder huslejernes normalisering og byggeriets finansiering. Udvalget arbejder med tanken om at indføre almindelige boligtilskud, der skal gøre det muligt at opretholde et passende forhold mellem indkomst og husleje for de vanskeligst stillede befolkningsgrupper.

Det er regeringens opfattelse, at den senere tids huslejudvikling i nybyggeriet kræver særlige foranstaltninger, som gør det muligt at nedbringe lejen i disse lejligheder. Et herpå sigtende lovforslag vil blive fremsat. Det i sidste folketingsår fremsatte forslag til lov om ejerlejligheder vil blive genfremsat.

Regeringen har fra det udvalg, som blev nedsat i 1963 til undersøgelse af planlægningslovgivningen, modtaget en beretning, hvori der peges på forskellige muligheder

for en rationalisering af denne lovgivning. Regeringen vil søge den videre behandling fremskyndet.

Forarbejderne til en fast forbindelse over Store-Bælt fortsættes, således er der bl.a. udskrevet en international teknisk idékonkurrence. Forslag til principbeslutning om den faste forbindelse vil tidligst kunne fremsættes i folketingsåret 1966-67.

Arbejdet med at udbygge Storkøbenhavns nærtrafik fortsættes, og lovforslaget om anlæg af tunnelbaner vil blive genfremsat. Visse statsbanestrækninger vil blive foreslået nedlagt.

I sidste folketingsår fremsatte regeringen forslag til lov om licitation m. v., der tog sigte på at fremme konkurrencen inden for bygge- og anlægsvirksomheden. Lovforslaget har været genstand for behandling i et folketingsudvalg og vil blive genfremsat.

Også næringslovskomplekset vil blive genfremsat. I forbindelse hermed er nedsat udvalg til revision af bestemmelserne om uddannelse af statsautoriserede revisorer og ejendomsmæglere.

Der arbejdes i handelsministeriet med forslag til ny aktieselskabslov, og forslag herom vil blive fremsat.

En ny lov om indseende med priser vil blive genfremsat. Lovforslaget indeholder bl.a. regler om annoncering i forbindelse med afbetalingshandel. I lovforslagets videre behandling vil blive inddraget en af monopoltilsynet foretaget analyse af prisudviklingen gennem de senere år. Denne undersøgelse kan forventes færdig inden udgangen af året.

Skibsfarten har haft bedre indtjening, og tilgangen af nybygninger til handelsflåden blev betydelig større i 1964 end i noget tidligere år siden krigen. Luftfarten har ligeledes haft god fremgang. Der må imidlertid fortsat påregnes hård konkurrence med andre lande. Regeringen vil fortsat i det internationale

samarbejde bestræbe sig for at skabe de bedst mulige vilkår for disse erhverv.

Ved den i sidste folketingsår vedtagne nye lov om saltvandsfiskeri er der skabt hjemmel til at udvide det danske fiskeriterritorium i Nordsøen samt Skagerrak-Kattegat. Forinden udvidelsen kan iværksættes, tilbagestår visse forhandlinger med andre interesserede lande. Heraf er der allerede indledt forhandlinger med Norge og Sverige. Det må påregnes, at udvidelsen vil kunne blive effektiv i løbet af folketingsåret.

Den økonomiske udvikling på Færøerne er præget af en stærk investeringsaktivitet med deraf følgende knaphed på arbejdskraft. De færøske myndigheder søger imidlertid i samarbejde med regeringen at tilrettelægge den offentlige anlægsvirksomhed således, at fiskeriets behov for arbejdskraft kan tilgodeses.

Efter anmodning fra landsstyret er der nedsat et udvalg af repræsentanter fra landsstyret og rigsmyndighederne, der har fået til opgave at undersøge spørgsmålet om betimeligheden af en revision af sociallovgivningen for Færøerne.

For Grønlands vedkommende er retningslinjerne for den fortsatte udvikling fastlagt i den betænkning, der sidste år blev afgivet af Grønlandsudvalget af 1960. På grundlag heraf og i nøje forståelse med det grønlandske landsråd og det nyoprettede Grønlandsråd vil regeringen videreføre udbygningen af det grønlandske samfund. En række lovforslag med dette sigte vil blive fremsat i dette folketingsår.

Ved forsvarsforliget i 1960 forudsattes, at der inden for forsvarslovens rammer

gennemførtes en løbende tilpasning af forsvarets struktur. Udviklingen har imidlertid medført behov for fornyede overvejelser af forsvarets forhold, og der er med dette formål nedsat et forsvarspolitisk udvalg med repræsentanter for de fire partier, der står bag forsvarsforliget.

Der er nedsat et blandet civil og militært udvalg med den opgave at gennemgå undervisningsvirksomheden ved forsvarets officers- og befalingsmandsskoler og fremsætte forslag om sådanne ændringer vedrørende undervisningens formål, indhold, omfang og form, som må findes hensigtsmæssige for tilgangen og uddannelsen af kvalificerede befalingsmænd til forsvaret.

Det er endvidere udvalgets opgave bl.a. at overveje foranstaltninger, som vil kunne virke fremmende for et tilfredsstillende arbejdsklima for det militære personel, og at afgive forslag i overensstemmelse hermed.

Striden mellem Indien og Pakistan har givet anledning til dyb bekymring. Der må nu knyttes håb til, at Indien og Pakistan vil efterleve sikkerhedsrådets resolutioner om våbenstilstand. Den ansvarsfølelse for verdensfreden, som de vestlige stormagter og Sovjetunionen har lagt for dagen i denne sag, må tages som et godt varsel for fremtiden. Regeringen værdsætter de gode kræfter, der er sat ind for at genoprette fred mellem Indien og Pakistan, og den har følt det naturligt som et dansk bidrag straks at imødekomme FN-generalsekretærens anmodning om at stille et yderligere antal danske officerer til disposition for FN's observatørkorps i Kashmir.

Det er ønskeligt, at våbenstilstanden bliver efterfulgt af oprigtige bestræbelser for at løse de underliggende politiske spørgsmål, således at en varig fred kan tilvejebringes mellem Indien og Pakistan.

Når vi betragter den verdenspolitiske situation i øvrigt, må det desværre erkendes, at den afspænding, der syntes på vej efter Cubakrisen i 1962, har haft dårlige kår i det forløbne år. En hovedårsag hertil har været konflikten i Vietnam. En løsning af denne kan næppe opnås ad militær vej. Løsningen ligger imidlertid heller ikke i en ensidig amerikansk tilbagetrækning, som kun ville føre til, at Vietnam og det omliggende område ville komme under en anden stormagts politiske og militære dominering. En varig og for de lokale befolkninger tilfredsstillende løsning kan kun findes i forhandlinger uden forhåndsbetingelser, der tager deres udgangspunkt i Genèveaftalerne af 1954, og hvori alle interesserede parter må deltage.

Til sådanne forhandlinger er i alt fald USA rede; andre parter i konflikten er det ikke og har afvist en række forsøg på kontakter til forberedelse af sådanne forhandlinger. Ansvar for, at en ordening tilvejebringes, må i første række påhvile de implicerede parter og de lande, der deltog i Genèvekonferencen i 1954.

Regeringen har set nedrustningsforhandlingerne i Genève som et egnet middel til forberedelse af yderligere skridt i retning af afspænding. Danmark er ikke selv repræsenteret ved disse forhandlinger, men gennem en nøje kontakt med de forhandlende vestlige lande, herunder Sverige, er regeringen til stadighed løbende underrettet i denne vigtige sag. Fra dansk side har vi med interesse konstateret, at der fra de i konferencen deltagende regerings side er udvist forståelse for tanken om en verdensomfattende aftale imod spredning af kernevåben. Samme vægt må tillægges en aftale om et altomfattende stop for forsøg med kernevåben. Problemet om kernevåbenenes spredning er af så vidtrækkende betydning for menneskeheden, at dets løsning må have første prioritet i den internationale politik.

De nordiske regeringer har ladet iværksætte undersøgelser med henblik på et eventuelt nordisk bidrag til løsning af kontrolproblemet i forbindelse med en

udvidet atomprøvestopafstale ved oprettelse af stationer på nordisk område til registrering af underjordiske rystelser.

Danmarks udenrigspolitik bygger som hidtil i væsentlig grad på vort medlemskab af De Forenede Nationer. Regeringen hilser derfor med tilfredshed, at FNs generalforsamling har kunnet genoptage sit arbejde på normal vis efter den alvorlige krise omkring betalingsspørgsmålet. FNs finansielle stilling er imidlertid stadig vanskelig. Danmark har for nylig i lighed med andre lande ydet et frivilligt bidrag, som for vort vedkommende svarer til to års medlemskontingent. Det er regeringens håb, at lignende bidrag fra en større kreds af medlemslande vil kunne genskabe organisationens finansielle stabilitet.

Regeringen er uforandret besluttet på at bidrage til at styrke og udbygge FN som et effektivt fredsbevarende organ og som forum for samarbejde om løsningen af internationale problemer. Det nordiske samarbejde inden for FN vil blive fortsat usvækket.

Fra dansk side tillægger vi FNs fredsbevarende operationer største betydning. Jeg minder i denne forbindelse om vedtagelsen i 1964 af folketingsbeslutningen om opstilling af den permanente danske FN-styrke.

Situationen på Cypern nødvendiggør fortsat den internationale FN-styrkes tilstedeværelse. I juni måned d. å. besluttede sikkerhedsrådet at forlænge styrkens mandat til den 26. december 1965, og regeringen har efterkommet en anmodning fra FNs generalsekretær om, at det danske militære kontingent og det danske politikontingent fortsætter. Ligeledes vil Danmark fortsat bidrage til FNs styrker i det mellemste østen. Den samlede styrke, som for tiden er stillet til rådighed for FN, er imidlertid væsentligt større end forudset ved folketingsbeslutningen. Regeringen er derfor af hensyn til vort eget beredskab

sindet at forhandle med FN om visse nedskæringer senest til foråret 1966.

Et af de problemer, der til stadighed står på FNs dagsorden, er uafhængigheden for de resterende koloniområder. Ikke alle FNs medlemslande tilslutter sig organisationens målsætning på dette område. Under drøftelserne i FNs koloniudvalg, hvor Danmark har sæde, vil vi fremdeles virke for, at de endnu ikke selvstændige folkeslag får mulighed for at udøve deres selvbestemmelsesret, samtidig med at vi søger at fremme samarbejdet mellem FN og de implicerede parter for at sikre, at overgangen til uafhængighed kan finde sted så gnidningsløst som muligt.

Det må med beklagelse konstateres, at alle forsøg på at bevæge den sydafrikanske regering til at opgive sin raceadskillelsespolitik hidtil har været uden resultat. I fortsættelse af de nordiske landes bestræbelser på FNs 18. generalforsamling for at finde nye veje til en løsning af raceproblemerne i Sydafrika har sikkerhedsrådet gennemført ekspertundersøgelser bl.a. vedrørende muligheden for at gennemføre en eventuel sanktionspolitik. Der er imidlertid stærkt afvigende opfattelser i generalforsamlingen af, hvilken fremgangsmåde der bør følges. Vi vil fortsat virke for en løsning, der gennemfører menneskerettighederne uden hensyn til race, farve eller tro.

Vort medlemskab af NATO er uforandret et betydningsfuldt led i dansk udenrigspolitik. Alliancen udøver en stabiliserende virkning i det atlantiske område og i verden som helhed.

Regeringen har til hensigt at fastholde den hidtil fulgte politik over for atom- og kernevåben, hvorefter sådanne våben ikke kan placeres på dansk territorium. De nordiske landes fælles politik har uden tvivl bidraget til at øve en stabiliserende indflydelse i det nordeuropæiske område.

Regeringen vil fortsat deltage positivt i det samarbejde, som finder sted inden for rammerne af Europarådet.

Det nordiske samarbejde vil blive videreført i alle sine forgreninger. Regeringen vil som hidtil tillægge Nordisk Råds forslag betydning i lovgivning og administration.

Med hensyn til markedsproblemerne er regeringens målsætning uændret: et bredt samarbejde i Europa. Kun en europæisk løsning omfattende de seks fællesmarkedslande samt Storbritannien, de nordiske lande og de øvrige EFTA-lande vil være tilfredsstillende. EFTA-beslutningen i Wien om at søge frem til et initiativ, der kan danne grundlag for en forhandlingskontakt mellem de to europæiske markedsgrupper, er det første lyspunkt i markedssituationen siden januar 1963. Regeringen ser hen til de forhandlinger om dette spørgsmål, som vil blive ført på det forestående møde i EFTAs ministerråd her i København, og vil yde sit positive bidrag til dem.

I den nuværende situation er det af stor vigtighed, også for vort land, at toldnedsættelsesforhandlingerne i GATT – den såkaldte Kennedyrunde – ikke går i stå, samt at den omfatter både landbrugs- og industrivarer.

Det er fortsat regeringens opfattelse, at en udvidet samhandel med østlandene ikke alene tjener økonomiske interesser, men også er egnet til at fremme international forståelse.

Danmark vil nu som før støtte den økonomiske udvikling i u-landene og søge at

medvirke til en forbedring af afsætningsvilkårene for de varer, som deres økonomi afhænger af. Dette er en forudsætning for den udvidelse af handelssamkvemmet, som også vi må være stærkt interesseret i. Det vil være ledetråd for Danmarks forhandlinger herom i FN og dets forskellige organer.

Regeringen lægger vægt på at stimulere ungdommens interesse i og forståelse for u-landsproblemerne. I løbet af folketingsåret vil regeringen fremsætte lovforslag om videreførelse af Dansk Ungdoms U-landsarbejde, der hidtil har været finansieret af midler fra landsindsamlingen i 1962.

Regeringen glæder sig over den rolige og harmoniske udvikling, der finder sted i Sydslesvig. Støtten til det danske kulturarbejde syd for grænsen er kommet i faste rammer. Den vil fortsat blive ydet efter de retningslinjer, der har stået deres prøve. Det er regeringens håb, at de indbyrdes uafhængige kontaktudvalg for mindretallene, som er oprettet henholdsvis i Bonn og i København, vil bidrage til en fortsat harmonisering af forholdene ved grænsen.

Den verdenspolitiske udvikling rummer i øjeblikket mange faremomenter, men det er et håb hos os alle, at det må lykkes at skabe fred og afspænding. Resultatet af bestræbelserne herfor vil være af afgørende betydning også for de resultater, der vil kunne opnås af regering og folketing i det arbejdsår, der nu begynder. Jeg udtaler håbet om, at et bredt samarbejde mellem alle ansvarlige kræfter i vort land vil præge det forestående lovgivningsarbejde.

Jeg tillader mig at foreslå, at vi indleder arbejdet i det nye folketingsår med at udbringe et leve for Danmark.

Danmark leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1965>